

Briselē, 5.2.2016.
COM(2016) 47 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenota Regula (EK) Nr. 391/2009 un Direktīva 2009/15/EK par kopīgiem noteikumiem un standartiem attiecībā uz organizācijām, kas pilnvarotas veikt kuģu inspekcijas un apskates, un attiecīgajām darbībām, kuras veic valsts administrācijas jūras lietu jomā

1. IEVADS

Kā daļu no trešā kuģošanas drošības tiesību aktu kopuma Eiropas Parlaments un Padome 2009. gadā pieņēma Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 391/2009 par kopīgiem noteikumiem un standartiem attiecībā uz organizācijām, kas pilnvarotas veikt kuģu inspekcijas un apskates (turpmāk — regula)¹, un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/15/EK par kopīgiem noteikumiem un standartiem attiecībā uz organizācijām, kas pilnvarotas veikt kuģu inspekcijas un apskates, un attiecīgajām darbībām, kuras veic valsts administrācijas jūras lietu jomā (turpmāk tekstā — direktīva)². Šā ziņojuma mērķis ir informēt Eiropas Parlamentu un Padomi par progresu, kas panākts, īstenojot šos tiesību aktus attiecīgi saskaņā ar regulas 17. pantu un direktīvas 12. pantu.

2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Ar regulu un direktīvu tika atcelta Padomes Direktīva 94/57/EK³, un tās veido saskaņotu tiesību aktu kopumu, kurā noteikts tiesiskais regulējums attiecībā uz organizācijām, kas Eiropas Savienībā pilnvarotas veikt kuģu inspekcijas un apskates (citkārt sauktas par *atzītajām organizācijām* jeb AO).

Direktīva reglamentē attiecības starp dalībvalstīm, tām darbojoties kā karoga valstīm, un atzītajām organizācijām, ko tās savā vārdā pilnvaro veikt uzdevumus saistībā ar konvencionālo apliecību piešķiršanu kuģiem, kuri kuģo ar attiecīgās valsts karogu.

Regulā noteikti atzīto organizāciju atzīšanas kritēriji un pienākumi, kas aptver gan konvencionālās, gan klasifikācijas darbības. Šīs prasības ir strukturālas un sistēmiskas un lielākoties balstās uz starptautiskajiem standartiem. To mērķis ir nodrošināt, ka ES atzītās organizācijas strikti piemēro to noteikumus un procedūras, pamatojoties uz stingru kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, attiecībā uz visiem kuģiem, kas klasificēti to reģistros, neatkarīgi no karoga.

Regulā arī reglamentēta ES atzīšanas piešķiršana un atsaukšana, tajā noteikts, ka Komisija periodiski veic AO novērtēšanu, un paredzēta sodu sistēma neatbilstības gadījumā.

Ja dalībvalsts vēlas *pilnvarot* kādu organizāciju tās vārdā veikt inspekcijas un apskates saistībā ar konvencionālajām apliecībām par atbilstību starptautiskajām konvencijām, tai jāuztic šie pienākumi tikai *atzītai organizācijai*, t. i., organizācijai, kas atzīta atbilstoši regulai⁴.

¹ OV L 131, 28.5.2009., 11. lpp., kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 1355/2014, OV L 365, 19.12.2014., 82. lpp.

² OV L 131, 28.5.2009., 47. lpp., kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Īstenošanas direktīvu 2014/111/ES, OV L 366, 20.12.2014., 83. lpp.

³ Padomes 1994. gada 22. novembra Direktīva 94/57/EK par kopīgiem noteikumiem un standartiem attiecībā uz organizācijām, kas pilnvarotas veikt kuģu pārbaudes un apsekojumus, un attiecīgajām darbībām, kuras veic valsts administrācijas jūras lietu jomā, OV L 319, 12.12.1994., 20. lpp., ar grozījumiem.

⁴ Regulas I pielikumā paredzēti minimālie kritēriji organizācijām, lai varētu saņemt vai saglabāt (ES) atzīšanu.

Atzīšanas procesu pārvalda centralizēti, un atzīšanu piešķir Komisija. Kad organizācija ir atzīta ES līmenī, tā var brīvi slēgt divpusējas vienošanās ar ikvienu dalībvalsti, un attiecīgā dalībvalsts nevar atteikt, bet var tikai ierobežot to atzīto organizāciju skaitu, ko tā pilnvaro attiecībā uz savu karogu.

Kuģošanas drošības un kuģu izraisītā piesārņojuma novēršanas komiteja (COSS)⁵ palīdz Komisijai īstenot šos tiesību aktus atbilstīgi direktīvas 6. pantam un attiecīgi regulas 12. pantam.

3. ATZĪTO ORGANIZĀCIJU (AO) SARAKSTS

3.1. Juridiskais pamats atzīšanai un esošās atzīšanas saglabāšanai

Ar šādiem regulas noteikumiem tiek reglamentēts atzīšanas process un tās atzīšanas saglabāšana, kas piešķirta pirms 2009. gada saskaņā ar Padomes Direktīvu 94/57/EK:

- 4. pants: lēmumu par atzīšanu pieņem Komisija saskaņā ar Regulā (ES) Nr. 182/2011⁶ paredzēto pārbaudes procedūru; attiecīgā juridiskā vienība, kurai piešķir atzīšanu; ierobežota atzīšana; AO saraksta publicēšana;
- 15. pants: atzīšanas saglabāšana un to ierobežoto atzīšanu atkārtota pārbaude, kas piešķirtas saskaņā ar Direktīvu 94/57/EK pirms regulas stāšanās spēkā;
- 16. pants: tās juridiskās vienības verifikācija, kurai vajadzētu būt atzīšanas turētājam; attiecīgā gadījumā lēmums grozīt atzīšanu.

3.2. Grozījumi sarakstā

ES atzītas organizācijas statuss 2007. gadā bija trīspadsmit organizācijām⁷. Kopš tā laika saraksts ir mainījies šādi:

- *Registro Internacional Naval, SA (RINAVE)* ierobežotās atzīšanas termiņš beidzās 2008. gada 18. aprīlī, un tā netika atjaunota⁸;
- desmit organizācijas saglabāja savu atzīšanu (bez ierobežojumiem), regulai stājoties spēkā 2009. gadā, saskaņā ar regulas 15. pantu;
- Polijas Kuģu reģistra (*Polish Register of Shipping (PRS)*) atzīšana tika saglabāta un pagarināta bez ierobežojumiem⁹ saskaņā ar regulas 15. pantu;

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 2099/2002, OV L 324, 29.11.2002., 1. lpp., kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 530/2012, OV L 172, 30.6.2012., 3. lpp.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regula (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu, OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.

⁷ Atzīto organizāciju saraksts saskaņā ar Padomes Direktīvu 94/57/EK par kopīgiem noteikumiem un standartiem attiecībā uz organizācijām, kas pilnvarotas veikt kuģu pārbaudes un apsekojumus, un attiecīgajām darbībām, kuras veic valsts administrācijas jūras lietu jomā (2007/C 135/04), OV C 131, 19.6.2007., 4. lpp.

⁸ Komisijas 2005. gada 18. aprīļa Lēmums 2005/311/EK par “RINAVE — Registro Internacional Naval, SA” atzīšanas pagarinājumu, OV L 99, 19.4.2005., 15. lpp.

- *Hellenic Register of Shipping (HRS)* ierobežotās atzīšanas termiņš beidzās 2010. gada 30. augustā, un tā netika atjaunota¹⁰.

Pēdējā laikā AO saraksts ir mainījies šādi:

- 2013. gadā pēc *Det Norske Veritas (DNV)* un *Germanischer Lloyd (GL)* apvienošanās Komisija grozīja *DNV* atzīšanu un piešķīra to jaunajai attiecīgajai juridiskajai vienībai *DNV GL AS*¹¹ saskaņā ar regulas 4. un 16. pantu;
- 2014. gadā Komisija piešķīra atzīšanu Horvātijas Kuģu reģistram (*Croatian Register of Shipping (CRS)*)¹² saskaņā ar regulas 4. pantu;
- 2015. gadā Komisija grozīja četru organizāciju atzīšanu saskaņā ar regulas 16. pantu un piešķīra katru atzīšanu attiecīgajai juridiskajai vienībai, kurai vajadzētu būt atzīšanas turētājam¹³.

3.3. ES atzīto organizāciju saraksts pēc 2015. gada maija

Saskaņā ar regulas 4. panta 5. punktu Komisija sagatavo, atjaunina un publicē to organizāciju sarakstu, kas atzītas saskaņā ar regulu.

Šajā nolūkā Komisija pieņēma Komisijas 2015. gada 24. aprīļa Lēmumu (ES) 2015/669, ar ko atceļ Lēmumu 2007/421/EK par to atzīto organizāciju saraksta publicēšanu, par kurām dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar Padomes Direktīvu 94/57/EK¹⁴, kas dod tiesības mobilitātes un transporta ģenerāldirektoram publicēt atzīto organizāciju sarakstu un vajadzības gadījumā to atjaunināt.

Atjauninātais saraksts tika publicēts 2015. gada 19. maijā kā Eiropas Komisijas paziņojums (2015/C 162/06)¹⁵; tajā ir ietvertas vienpadsmit organizācijas: *American Bureau of Shipping (ABS)*; *Bureau Veritas SA — Registre internationale de classification de navires et d'aeronefs (BV)*; *China Classification Society (CCS)*; *Croatian Register of Shipping (CRS)*; *DNV GL AS*; *KR (Korean Register)*; *Lloyd's Register Group LTD (LR)*; *Nippon Kaiji Kyokai General Incorporated Foundation (ClassNK)*; *Polish Register of Shipping (PRS)*; *RINA Services S.p.A.*; *Russian Maritime Register of Shipping (RS)*.

⁹ Komisijas 2009. gada 30. septembra Lēmums 2009/728/EK, ar ko bez ierobežojumiem pagarina Kopienas līmeņa atzīšanu Polijas Kuģu reģistram, OV L 258, 1.10.2009., 34. lpp.

¹⁰ Komisijas 2009. gada 30. marta Lēmums 2009/354/EK par ierobežotas Kopienas līmeņa atzīšanas pagarināšanu organizācijai *Hellenic Register of Shipping (HRS)*, OV L 109, 30.4.2009., 42. lpp.

¹¹ Komisijas 2013. gada 13. decembra Īstenošanas lēmums 2013/765/ES, ar ko groza *Det Norske Veritas* atzīšanu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 391/2009, OV L 338, 17.12.2013., 107. lpp.

¹² Komisijas 2014. gada 14. maija Īstenošanas lēmums 2014/281/ES, ar kuru Horvātijas Kuģu reģistram piešķir ES atzīšanu atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 391/2009, OV L 145, 16.5.2014., 43. lpp.

¹³ Komisijas 2015. gada 24. aprīļa Īstenošanas lēmums (ES) 2015/668 par dažu organizāciju atzīšanas grozījumiem saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 391/2009 16. pantu, OV L 110, 29.4.2015., 22. lpp.

¹⁴ OV L 110, 24.4.2015., 24. lpp.

¹⁵ OV C 162, 19.5.2015., 5. lpp.

4. AO IZMANTOŠANA DALĪBVALSTĪS, TĀM DARBOJOTIES KĀ KAROGA VALSTĪM

4.1. Direktīvas 2009/15/EK transponēšana

Saskaņā ar direktīvas 13. pantu dalībvalstīm bija jāpabeidz direktīvas transponēšana līdz 2011. gada 17. jūnijam. Komisija novērtēja direktīvas transponēšanas pabeigtību dalībvalstīs un kopumā to atzina par apmierinošu.

4.2. Dalībvalstu un AO darba attiecības

Direktīvas 5. pantā noteikts, ka dalībvalstis, kas nolemj pilnvarot atzīto organizāciju, izveido oficiālas "darba attiecības" ar attiecīgo AO, izmantojot oficiālu rakstisku nolīgumu vai līdzvērtīgus juridiskos līdzekļus. Saskaņā ar minētā panta 4. punktu katrai dalībvalstij jāpaziņo Komisijai precīza informācija par darba attiecībām ar AO.

Visas dalībvalstis, kas izmanto vienu vai vairākas AO, sniedza prasīto informāciju par to darba attiecībām, tostarp attiecīgā gadījumā par izmaiņām vai atjauninājumiem. Komisija pārbaudīja, vai minētie nolīgumi atbilst prasībām.

Visas dalībvalstis, izņemot vienu, ir noslēgušas nolīgumus ar vienu vai vairākām AO. Katras dalībvalsts noslēgto nolīgumu skaits ir intervālā no viena līdz desmit, vidēji katrai dalībvalstij ir sešas pilnvarotas AO.

ES AO ar dalībvalstīm noslēgto nolīgumu skaits ir intervālā no viena līdz divdesmit pieciem, vidēji katrai AO ir četrpadsmit nolīgumu.

Saskaņā ar direktīvas 8. pantu dalībvalsts var apturēt vai atsaukt AO pilnvarojumu, ja tā uzskata, ka attiecīgā AO tās vārdā vairs nevar veikt uzdevumus, kas norādīti 3. pantā (inspekcijas, apskates un/vai konvencionālās apliecības izsniegšanu). Šādā gadījumā dalībvalsts nekavējoties informē Komisiju un sniedz pietiekamu pamatojumu¹⁶. Kopš direktīvas stāšanās spēkā Komisija šādus paziņojumus nav reģistrējusi.

4.3. Dalībvalstu veiktā AO uzraudzība

Katrai dalībvalstij jāpārlicinās, ka AO, kas darbojas tās vārdā, efektīvi veic tām uzticētās funkcijas attiecībā uz kuģiem, kas kuģo ar tās karogu. Šajā nolūkā katra dalībvalsts reizi divos gados veic katras tādas AO uzraudzību, kas darbojas tās vārdā, un šīs uzraudzības rezultātus paziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm (direktīvas 9. pants).

Kopumā dalībvalstis ir izpildījušas šo pienākumu un, kā prasīts, sniegušas savus uzraudzības ziņojumus Komisijai¹⁷. Tomēr direktīvā nav paredzētas nekādas konkrētas prasības attiecībā uz uzraudzības ziņojumu struktūru, saturu un informācijas detalizācijas pakāpi. Līdz ar to ziņojumu pabeigtība un kvalitāte dažādās dalībvalstīs būtiski atšķiras. Komisija ir uzsākusi apspriesties ar dalībvalstīm, lai vienotos par minimālo elementu sarakstu, kas iekļaujami ziņojumos.

Dalībvalstīm jāuzrauga AO arī, īstenojot savas ostas valsts tiesības (direktīvas 10. pants), un jāpaziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm par "gadījumiem, kas radījuši nopietnus

¹⁶ Izņemot gadījumus, ja pilnvarojuma nolīgums tiek izbeigts pēc AO iniciatīvas vai pēc dalībvalsts un attiecīgās AO savstarpējas vienošanās.

¹⁷ Viena dalībvalsts neizpildīja šo pienākumu; pašlaik norisinās pienākumu neizpildes procedūra.

draudus drošībai un videi, vai kad fakti liecina par atzītās organizācijas īpaši nolaidīgu rīcību". Līdz šim Komisija nav reģistrējusi nevienu šādu paziņojumu no dalībvalstīm.

5. AO PĀRRAUDZĪBA UN UZRAUDZĪBA ES LĪMENĪ

5.1. Periodiski novērtējumi

Tiesiskais regulējums

Saskaņā regulas 8. pantu "*Komisija kopā ar dalībvalsti, kas iesniegusi attiecīgo atzīšanas pieprasījumu, [...] ne retāk kā vienreiz divos gados novērtē visas atzītās organizācijas (...)*". "*Veicot šo novērtējumu, var apmeklēt atzītās organizācijas reģionālās filiāles, kā arī izlases veidā veikt gan ekspluatācijā nodotu, gan pašlaik būvētu kuģu inspekcijas nolūkā revidēt atzītās organizācijas darbu.*" Novērtējumu veic Komisija nolūkā 1) pārbaudīt, vai AO ievēro regulā noteiktās prasības un atbilst minimālajiem kritērijiem, kas izklāstīti regulas I pielikumā; 2) analizēt jebkārus konkrētus neatbilstības elementus un to (potenciālo) ietekmi drošības un vides aizsardzības ziņā.

Apmeklējumi un inspekcijas

Komisija uzdeva Eiropas Jūras drošības aģentūrai (*EMSA*)¹⁸ Komisijas vārdā veikt nepieciešamos tehniskos apmeklējumus un iepriekšminētās inspekcijas. Šī prakse tika kodificēta ar jaunākajiem grozījumiem *EMSA* dibināšanas regulā¹⁹, kurā noteikts, ka "*Aģentūra Komisijas vārdā veic inspekcijas, kas paredzētas saistošos Savienības tiesību aktos par organizācijām, ko Savienība atzinusi saskaņā ar [...] Regulu (EK) Nr. 391/2009 (...)*".

Mērķis ir nodrošināt Komisijai novērtējumam nepieciešamos faktiskos pierādījumus un tehnisko analīzi. Šī kārtība arī ļāva *EMSA* attīstīt spēcīgu kompetenci šajā jomā un uzturēt kvalificētu inspektoru komandu²⁰.

Lai uzlabotu periodisko novērtējumu efektivitāti un lietderību, attiecībā uz apmeklējumu un inspekciju plānošanu, sagatavošanu un veikšanu tika izstrādāta uz risku balstīta pieeja, pamatojoties uz plašu informācijas un datu klāstu (piemēram, iepriekšējo novērtējumu konstatējumiem, dalībvalstu ziņojumiem, statistiku par floti un personālu, jaunbūvju apsekojuma darbību, negadījumiem, ostas valsts kontroles datiem utt.).

No 2009. gada jūnija, kad regula stājās spēkā, līdz 2014. gada beigām (5,5 gadi) *EMSA* veica 111 apmeklējumu un inspekciju, tostarp 31 galveno biroju apmeklējumu, 66 filiāļu

¹⁸ Eiropas Jūras drošības aģentūra tika izveidota 2002. gadā kā daļa no tiesību aktu kopuma *ERIKA II*. AO inspekcija bija viens no aģentūras pirmajiem pienākumiem, tai uzsākot savu darbību.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1406/2002 par Eiropas Jūras drošības aģentūras izveidošanu (OV L 208, 5.8.2002., 1. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 100/2013 (OV L 39, 9.2.2013., 31. lpp).

²⁰ *EMSA* nodarbina deviņus pilnslodzes inspektoros, kas veic AO inspekcijas un īsteno līdz divdesmit apmeklējumiem/inspekcijām gadā dažādās pasaules valstīs un reģionos.

biroju apmeklējumus un 14 kuģu inspekcijas. Apmēram 40 % apmeklējumu norisinājās ES/EEZ valstīs un 60 % – trešās valstīs²¹.

Komisijas veiktais novērtējums un trūkumu novēršana

Komisija periodiski visaptveroši novērtē to, kā AO pilda regulā noteiktos pienākumus, un AO atbilstību minimālajiem kritērijiem, pamatojoties uz EMSA konstatējumiem, tehnisko analīzi un, attiecīgā gadījumā, ieteikumiem.

Periodiskajā novērtējumā galveno uzmanību vērš uz organizācijas sistēmisko veiktspēju un apvieno dažādas analītiskās pieejas nolūkā noteikt apzināto problēmu iespējamus pamatcēloņus, kā arī to potenciālo seku lielumu un smagumu. Novērtējums ir adresēts attiecīgajai AO, ietverot konstatēto neatbilstību attiecīgo elementu sīku aprakstu un novērtējumu, līdz ar uzaicinājumu veikt strukturālas korektīvas un preventīvas darbības, lai labotu šos neatbilstības elementus un novērstu to atkārtotu rašanos²².

AO īstenotās korektīvās un preventīvās darbības bija ļoti atšķirīgas un sniedzās no to sistēmu konkrētu elementu pielāgošanas līdz to pilnīgai pārveidošanai. Līdz šim AO ir sadarbojušās pārskatāmi un efektīvi, kas liecina par to profesionalitāti un saistību apzināšanos attiecībā uz drošību.

Vismaz reizi divos gados COSS darbības satvarā ar dalībvalstīm tiek apspriesti apmeklējumu, inspekciju un novērtējumu konsolidētie rezultāti, sniedzot arī vērtīgu informāciju valstu administrācijām, lai tās pašas varētu veikt to AO uzraudzību, ko tās pilnvaro atbilstoši direktīvai (sk. 4.3. sadaļu).

5.2. Komisijas izpildes un piespiedu līdzekļu izmantošanas pilnvaras

Jautājumus par AO neatbilstību regulai parasti risina, veicot periodisku novērtējumu (8. pants), kurā ietverti kontroles pasākumi saistībā ar AO veikto attiecīgo korektīvo darbību īstenošanu, reaģējot uz Komisijas novērtējumu, kā arī kopīgas pārrunas par transversāliem jautājumiem.

Neatkarīgi no iepriekšminētā Komisijai ir arī konkrētas izpildes un piespiedu līdzekļu izmantošanas pilnvaras tā, “*lai uz atzītās organizācijas nespēju izpildīt pienākumus varētu reaģēt ātri, efektīvi un samērīgi*” (regulas 10. apsvēruma), proti, iespēja oficiāli pieprasīt, lai AO īsteno preventīvas un korektīvas darbības noteiktā termiņā (5. pants), un iespēja noteikt naudas sodus un/vai periodiskus soda maksājumus (6. pants).

Ja ar iepriekšminētajiem pasākumiem neizdodas sasniegt mērķi vai ja organizācija citādi rada nepieļaujamu draudu drošībai vai videi, Komisija var atsaukt organizācijas atzīšanu

²¹ Šeit ietverts liels skaits apmeklējumu Austrumāzijā un Tālajos Austrumos, kur mūsdienās norisinās lielākā daļa kuģubūves darbību. Arī pusei ES AO galvenie biroji atrodas trešās valstīs: ABS (ASV), CCS (Ķīna), ClassNK (Japāna), KR (Koreja) un RS (Krievija).

²² Piemēram, pamatcēloņa analīze par konvencijas prasības atkārtotu nepiemērošanu kuģu būvniecības jomā (par ko ziņots vairākās inspekcijās un kā apliecina apsekojuma ziņojumu paraugu pārbaude) ļāva noteikt sistēmisku kļūdu organizācijas noteikumu atjaunināšanas un uzturēšanas procesā, jo seku analīzē tika konstatēts, ka konkrētas kuģu grupas attiecīgie apsekojumi netika veikti saskaņā ar attiecīgajām piemērojamajām drošības prasībām; attiecīgā AO mainīja savu kvalitātes sistēmu, lai nodrošinātu to, ka tās noteikumi un procedūras atbilst jaunākajām prasībām (preventīva darbība), lai īstenoja atkārtotas inspekcijas plānu attiecībā uz kuģiem, kas varēja būt skarti (korektīva darbība).

saskaņā ar pārbaudes procedūru²³ un pēc tam, kad attiecīgajai organizācijai bijusi iespēja iesniegt savus apsvērumus (7. pants).

Līdz šim Komisijai nav bijusi vajadzība piemērot 5., 6. vai 7. pantu.

Saskaņā ar regulas 14. panta 2. punktu un pārredzamības un juridiskās noteiktības interesēs Komisija pieņēma Komisijas Regulu (ES) Nr. 788/2014²⁴, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus par naudas sodiem un periodiskiem soda maksājumiem un atzīšanas atsaukšanu kuģu inspekcijas un apskates organizācijām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 391/2009 6. un 7. pantu, lai attiecīgajām organizācijām iepriekš būtu zināma Komisijas metodika soda naudu un periodisko soda maksājumu aprēķināšanai, tostarp konkrēti kritēriji, pamatojoties uz kuriem novērtē lietas smagumu un apjomu, kādā ir kaitēts drošībai vai vides aizsardzībai.

5.3. Drošības un piesārņojuma novēršanas rādītāji

Atzīšanu piešķir (un saglabā), pamatojoties uz organizācijas rādītājiem kvalitātes un drošības jomā. Tāpēc regulā (14. panta 1. punktā) noteikts, ka Komisija pieņem kritērijus, ar ko novērtē AO noteikumu un procedūru efektivitāti, kā arī AO rādītājus attiecībā uz drošību un piesārņojuma novēršanu no to klasificētiem kuģiem, īpaši ņemot vērā datus, kas iegūti, izmantojot Parīzes Saprašanās memorandu par ostas valsts kontroli un/vai tamlīdzīgas shēmas, un kritērijus, pamatojoties uz kuriem nosaka, kad šādi rādītāji uzskatāmi par nepieļaujamu draudu drošībai vai videi. Līdzīga prasība bija noteikta Direktīvā 94/57/EK (atcelta), kā rezultātā tika pieņemts Komisijas Lēmums 2009/491/EK par kritērijiem, kas jāievēro, pieņemot lēmumu par to, kādos apstākļos karoga valsts vārdā darbojošās organizācijas darbība uzskatāma par nepieļaujamu draudu drošībai un videi²⁵.

Minēto lēmumu sāka piemērot tajā pašā laikā, kad spēkā stājās regula. Tajā apvienoti ostas valsts kontroles dati²⁶ (ar AO saistītā aizturēšana), kas sagatavoti atbilstoši Parīzes un Tokijas saprašanās memorandiem un ASV krasta apsardzes režīmam kopvērtējumā.

Komisija īstenoja minēto lēmumu un regulāri paziņoja dalībvalstīm rezultātus. Kopš 2009. gada ES atzītās organizācijas konsekventi reģistrēja “vidējus” līdz “augtus” rādītājus, mērot atbilstoši šiem kritērijiem.

Komisija uzsākusi sagatavošanās darbu regulas 14. panta 1. punkta īstenošanai, kurā ietverta Komisijas Lēmuma 2009/491/EK pārskatīšana.

²³ Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 182/2011 13. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

²⁴ OV L 214, 19.7.2014., 12. lpp., un OV L 234, 7.8.2014., 15. lpp.

²⁵ OV L 162, 25.6.2009., 6. lpp.

²⁶ Ar AO saistīto aizturēšanas gadījumu skaits, t. i., to kuģu skaits, ko ostas valsts kontroles iestādes aizturējušas, pamatojoties uz tā sauktajām neatbilstībām, kas ir par pamatu aizturēšanai (nopietni trūkumi konvencijas prasību izpildē) un kas attiecināmas uz atzītās organizācijas darbu/pienākumiem.

6. STARPTAUTISKĀ DIMENSIJA

6.1. Eiropas Ekonomikas zona

Gan regula, gan direktīva attiecas uz Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ)²⁷, kā tas bija arī (atceltās) Padomes direktīvas 94/57/EK gadījumā. Tomēr kopš 2009. gada EEZ Apvienotā komiteja tās nav iekļāvusi līguma attiecīgajos pielikumos, pamatojoties uz dažu EEZ EBTA valstu pretestību, kas šo procesu aizkavē joprojām. Minētās valstis joprojām piemēro Padomes Direktīvu 94/57/EK²⁸. Tā rezultātā radušās vairākas nesaskaņas, piemērojot prasības atzītajām organizācijām, kas darbojas EEZ, — pretrunā EEZ līguma mērķim.

6.2. SJO Atzīto organizāciju kodekss

Direktīvas 8. apsvērumā norādīts: *“Daudzās pasaulē pastāvošās organizācijas, kuras ir atzītas Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (SJO) līgumslēdzējas puses, nenodrošina ne atbilstīgu noteikumu izpildi, ne arī pietiekamu drošību, darbojoties valsts administrācijas vārdā, jo tām nav drošas un atbilstīgas struktūras un pieredzes, uz ko paļauties, un tās nespēj pildīt savus pienākumus augsti profesionālā līmenī.”*²⁹. Apzinoties to, ka kopīgiem noteikumiem un standartiem attiecībā uz AO būtu lielāka ietekme uz drošību, ja tos pieņemtu un izpildītu pasaules mērogā, likumdevēji regulas 4. apsvērumā norādīja, ka *“dalībvalstīm un Komisijai būtu jāveicina SJO veikta Starptautiska atzīto organizāciju kodeksa izstrāde”*.

Dalībvalstis un Komisija aktīvi atbalstīja kodeksa izstrādi attiecīgajās SJO komitejās. 2012. gada beigās SJO apstiprināja SJO Atzīto organizāciju kodeksa (AO kodeksa) galīgo tekstu, taču Komisija uzskatīja, ka daži grozījumi, ja tos pieņemtu, būtu pretrunā spēkā esošajiem ES tiesību aktiem vai radītu nopietnas pretrunas.

Tā kā šis jautājums ir ES kompetencē, Padome noteica dalībvalstu nostāju³⁰ SJO, t. i., pilnvarot dalībvalstis dod savu piekrišanu atzīt kodeksu par saistošu ar ierunu, ka to uzskata par minimālo standartu un ka neko tajā neinterpretē tā, lai ierobežotu vai sašaurinātu to saistību izpildi saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem attiecībā uz trim īpaši uzskaitītiem punktiem³¹.

²⁷ Līgums par Eiropas Ekonomikas zonu, kas stājās spēkā 1994. gada 1. janvārī, apvieno ES dalībvalstis un trīs EEZ EBTA valstis — Islandi, Lihtenšteīnu un Norvēģiju — vienotā tirgū, ko sauc par “iekšējo tirgu”. EEZ līgums paredz ES tiesību aktu, kas attiecas uz četrām brīvībām — preču, pakalpojumu un kapitāla brīvu apriti un personu brīvu pārvietošanos —, iekļaušanu visās EEZ valstīs (31). Līgums nodrošina vienlīdzīgas tiesības un pienākumus iekšējā tirgū EEZ iedzīvotājiem un uzņēmējiem.

²⁸ Padomes Direktīvu 94/57/EK piemēro ar jaunākajiem grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2002/84/EK; sk. EEZ līguma XIII pielikuma V daļas 55.b punktu, 55. lpp.

²⁹ Tolaik SJO līmenī nebija obligāta statusa konsolidēta noteikumu vai standartu kopuma, ar ko karoga valstīm pārvaldīt AO atzīšanu, pilnvarošanu un uzraudzību.

³⁰ Padomes 2013. gada 13. maija Lēmums 2013/268/ES par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāņem Starptautiskajā Jūrniecības organizācijā (SJO) attiecībā uz dažu kodeksu pieņemšanu un attiecīgiem grozījumiem dažās konvencijās un protokolos, OV L 155, 7.6.2013., 3. lpp.

³¹ Padomes Lēmumam 2013/268/ES pievienotā deklarācija: 1) “konvencionālo apliecību” un “klasifikācijas apliecību” definīcija; 2) atzītajām organizācijām noteikto pienākumu un kritēriju darbības joma; 3) Eiropas Komisijas pienākumi attiecībā uz atzīšanu, izvērtēšanu un, vajadzības gadījumā, korektīvu pasākumu vai sankciju piemērošanu atzītajām organizācijām.

Turklāt, kā šādos gadījumos paredzēts regulā un direktīvā, Komisija izmantoja tā saukto “atbilstības pārbaudes procedūru” (aizsardzības mehānismu), lai novērstu konkrētu tādu AO kodeksa noteikumu automātisku iekļaušanu Savienības tiesību aktos, kas bija vai nu nesaderīgi ar spēkā esošajiem ES tiesību aktiem, vai kas varētu negatīvi ietekmēt ES drošības standartus³². Komisija pabeidza procedūru 2014. gada decembrī, īsi pirms AO kodeksa stāšanās spēkā³³.

7. CITI REGULĀ PAREDZĒTIE MEHĀNISMI

7.1. Regulas 10. panta 1. punkts — tehniskie un procedūras nosacījumi, ar kādiem savstarpēji atzīst materiālu, sastāvdaļu un iekārtu klašu apliecības

Sekmējot pakalpojumu sniegšanas brīvības mērķi attiecībā uz ES atzītām klasificēšanas sabiedrībām, regulā AO prasīts sadarboties savā starpā nolūkā saskaņot to noteikumus un procedūras un attiecīgos gadījumos vienoties par tehniskajiem un procedūras nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tās savstarpēji atzīst iekārtu, materiālu un sastāvdaļu klašu sertifikātus, kas pamatojas uz līdzvērtīgiem standartiem, par atsaucē standartu ņemot visstingrāko un visprecīzāko standartu. Šis mehānisms lielā mērā tuvinās pašregulēšanās un partnerības principiem ar jūrniecības nozares ieinteresētajām personām.

Saskaņā ar regulas 10. panta 2. punktu Komisija novērtēja, kā ES AO īsteno iepriekšminētos noteikumus³⁴, un 2015. gada jūlija beigās iesniedza Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu³⁵, kura pamatā bija neatkarīgs pētījums³⁶. Minētajā ziņojumā cita starpā secināts, ka ES AO izstrādātā un īstenotā shēma atbilst regulas 10. panta 1. punktam.

7.2. Regulas 11. pants — neatkarīgas kvalitātes novērtēšanas un sertificēšanas struktūras (QACE) izveide

Regulā noteikts, ka AO līdz 2011. gada 17. jūnijam izveido un uztur neatkarīgu kvalitātes novērtēšanas un sertificēšanas struktūru, kuras galvenais mērķis ir novērtēt un sertificēt AO kvalitātes vadības sistēmu, sniegt interpretācijas par kvalitātes vadības standartiem, kas pielāgoti AO īpatnībām, un pieņemt atsevišķus un kolektīvus ieteikumus AO iekšējās kontroles mehānismu uzlabošanai.

³² Regulā un direktīvā ir dinamiskas atsauces uz “starptautiskajām konvencijām”, t. i., konvenciju grozījumi tiek automātiski iekļauti ES tiesību aktos tajā pašā laikā, kad tie stājas spēkā starptautiskā mērogā. Tomēr šādus grozījumus var izslēgt saskaņā ar atbilstības pārbaudes procedūru, kas paredzēta Regulas (EK) Nr. 2099/2002 5. pantā.

³³ Komisijas 2014. gada 17. decembra Īstenošanas regula (ES) Nr. 1355/2014, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 391/2009 (OV L 365, 19.12.2014., 82. lpp.), un Komisijas Īstenošanas direktīva 2014/111/ES, ar ko groza Direktīvu 2009/15/EK (OV L 366, 20.12.2014., 83. lpp) saistībā ar to, ka Starptautiskā Jūrniecības organizācija (SJO) ir pieņēmusi dažus kodeksus un saistītus grozījumus dažās konvencijās un protokolos.

³⁴ Sīkāka informācija: <http://www.euromr.org>.

³⁵ COM(2015) 382 final.

³⁶ <http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/studies/doc/2015-05-29-report-mutual-recognition.pdf>.

Struktūra tika nodibināta Londonā, Apvienotajā Karalistē, 2010. gada novembrī kā privāts (bezpeļņas) uzņēmums ar ierobežotu atbildību, kas darbojas Kopienas interesēs, un tās nosaukums ir *QACE - Entity for the Quality Assessment and Certification and of Organisations Recognised by the European Union (CIC)*³⁷.

Saskaņā ar 11. panta 6. un 7. punktu Komisija ar EMSA palīdzību novērtēja QACE izveidi un darbību pagājušajos piecos gados un dalībvalstīm COSS darbības satvarā ziņoja par rezultātiem un turpmākajiem pasākumiem pēc novērtējuma.

Komisija kopumā ir apmierināta ar QACE attīstību, un šo struktūru tagad var uzskatīt par patstāvīgu organizāciju, kas sertificēta atbilstoši ISO 9001:2008.

QACE pārvaldības struktūra paredz, ka skaidri jānodala korporatīvās un operatīvās darbības, lai QACE darbotos neatkarīgi no AO.

Kas attiecas uz AO kvalitātes vadības sistēmas novērtēšanu un sertificēšanu, Komisija atzīmē QACE centienus sadarboties ar privāto kvalitātes sistēmas sertificēšanas plānu, ko pārvalda Starptautiskā klasificēšanas sabiedrību apvienība, un mudina turpināt kopdarbību, ciktāl tā sekmē regulas prasības pilnīgas īstenošanas panākšanu.

8. SECINĀJUMI

Ņemot vērā iepriekšējās sadaļās izklāstīto, Komisija uzskata, ka Direktīvas 2009/15/EK un Regulas (EK) Nr. 391/2009 īstenošanā kopš 2009. gada panākts konstruktīvs progress, pateicoties apvienotajiem centieniem un sadarbībai starp dalībvalstīm, Komisiju un EMSA.

Praktiski visi regulas un direktīvas noteikumi ir īstenoti, kā prasīts, un tas nozīmē, ka dažādās darbības, mehānismi, shēmas un darba kārtība tagad ir ieviesti un darbojas.

Šķiet, ka vēl ir par agru novērtēt šo tiesību aktu ietekmi, un prioritāte būtu jāpiešķir esošā regulējuma turpmākajai īstenošanai.

³⁷ Sīkāka informācija: <http://qace.co>, tostarp QACE gada ziņojumos par 2012., 2013. un 2014. gadu.